

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

A.H.K. van Viegen (PvdD)

(d.d. 18 mei 2015)

Nummer

3038

Onderwerp

Vergassing ganzen

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

In de vorige eeuw was de gans nog een bijna uitgestorven bedreigde diersoort.¹ De productie van gewassen, zoals gras e.d. is in de loop van de jaren steeds eiwitrijker geworden door de intensivering en industrialisering van de landbouw. Uit informatie van het Faunafonds is gebleken dat in de afgelopen jaren steeds meer ganzen worden gedood en dat de schade en het aantal ganzen alleen maar toeneemt. Het is belangrijk om in te zien dat het voedselaanbod en in dit geval voedselrijkdom ganzenpopulaties en hun omvang bepaalt en zal blijven bepalen, zolang hier niets aan gedaan wordt. Het doden van dieren leidt tot veel dierenleed en lost dus het probleem van schade niet op.

Er zijn daarnaast goede korte termijn alternatieve mogelijkheden om de schade door ganzen te verminderen, zoals het creëren van opvangpercelen voor ganzen met vervangende aantrekkelijke gewassen, zoals luzerne en tarwe in de buurt van de productievelden en graslanden. Ganzen kunnen door verjaging op de productiegebieden door onder andere het gebruik van robot roofvogels, laser, drones e.d., juist aangetrokken worden naar voor hen aantrekkelijke gebieden, waardoor de schade in de productiegebieden wordt verminderd.

Op deze manier worden productiegebieden minder aantrekkelijk gemaakt en de percelen met vervangende gewassen, juist aantrekkelijk.

---

¹ http://nl.wikipedia.org/wiki/Grauwe_gans

Toelichting beantwoording door Gedeputeerde Staten

Zuid-Holland is de dichtstbevolkte provincie van Nederland: op korte afstand van elkaar bevinden zich grote steden, verkeersaders, de Rotterdamse haven, luchthaven Rotterdam The Hague Airport en ook Schiphol ligt dichtbij. Daarnaast heeft Zuid-Holland een toenemend oppervlak aan natuurgebieden. Economie - welvaart en werkgelegenheid – zowel als natuur zijn belangrijk voor onze inwoners. Maar mens en natuur kunnen soms ook op gespannen voet staan met elkaar.

Binnen Zuid-Holland hebben wij een populatie ganzen met een omvang die nauwelijks beheersbaar is en die veel schade veroorzaakt aan gewassen en natuurwaarden.

Het doel waar wij naar streven is een evenwicht te vinden tussen een gezonde populatie inheemse ganzen en schade aan natuurwaarden en landbouwgewassen en risico's voor veiligheid, volksgezondheid en de veiligheid van het luchtverkeer.

Daartoe dient een maatregelen pakket, waarbij meer ingrijpende maatregelen worden toegepast indien minder ingrijpende maatregel niet helpen. Indien het evenwicht teruggevonden is, wordt bekeken of afgeschaald kan worden naar minder ingrijpende maatregelen. De maatregelen die nu worden toegepast zijn in volgorde naar meer ingrijpende maatregelen: verontrusten, ei- en nestbewerking, verjagen met ondersteunend afschot en populatiebeheer. Dit is ook de kern van ons Ganzenbeleidskader Zuid-Holland dat met uw Staten besproken is op 17 september 2014. Dit beleidskader is opgesteld in samenspraak met de Faunabeheereenheid Zuid-Holland. In de Faunabeheereenheid Zuid-Holland zijn de volgende organisaties vertegenwoordigd: Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Staatsbos-beheer, Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging, Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer, Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) en Federatie Particulier Grondbezit (FPG).

Per 1 juni 2015 is kooldioxide wettelijk toegestaan als dodingsmiddel en is hiermee een aanvullende maatregel op de nu toegestane middelen. Het toepassen van kooldioxide kan mogelijk zorgen dat een beheersbare populatie ganzen met minder schade aan gewassen en natuurwaarden eerder wordt bereikt. Hierdoor zou mogelijk eerder overgestapt kunnen worden op minder ingrijpende maatregelen bij het beheersbaar houden van een evenwichtige populatie ganzen.

Uitgaande van bovenstaande achten wij het gebruik van kooldioxide gewenst. Dit is conform het Ganzenbeleidskader Zuid-Holland waarin is opgenomen dat kooldioxide kan worden ingezet naast andere middelen. In dit standpunt voelen we ons gesteund door het rapport Richtsnoer Ganzendoden van de Raad voor Dierenaangelegenheden aan de Minister. Een van de conclusies uit de zienswijze is dat het gebruik van kooldioxide vanuit oogpunt van dierenwelzijn de meest geschikte methode is om grote aantallen ganzen te doden.

Over het aantal ganzen dat jaarlijks gedood kan worden is geen uitspraak te doen. Voor het efficiënt toepassen van kooldioxide dient bijvoorbeeld op een potentiële vangplaats een redelijke groep ganzen aanwezig te zijn. Dit kan jaarlijks variëren en is nu niet in te schatten.

In het landelijke G7-/Ganzenakkoord is destijds afgesproken dat de provincies de kosten voor vangacties zouden bekostigen. Hoewel het G7-/Ganzenakkoord niet meer bestaat hebben de provincies afgesproken zich zoveel mogelijk aan dit akkoord te houden.

De kosten hiervoor zijn moeilijk in te schatten, omdat dit afhangt van het aantal ganzen dat kan worden gevangen en zoals hiervoor aangegeven is dit nu niet in te schatten. Vooralsnog gaan wij uit dat een jaarlijkse bijdrage van 50.000 – 60.000 euro toereikend is. Hierbij gaan wij er van uit dat deze uitgaven van tijdelijke duur zijn.

1. *Kent u de berichten 'Ganzen mogen straks overal worden vergast'² en 'Dierenbescherming pleit voor alternatieven vergassing'³?*

Antwoord

Ja

2. *Welk standpunt nemen GS in ten aanzien van de massavernietiging door middel van vergassing van ganzen? Gaat u gebruik maken van de mogelijkheid om ganzen te vergassen en zo ja waarom? Hoeveel ganzen wilt u in dat geval jaarlijks laten vergassen? Zo nee, waarom kiest u niet voor deze mogelijkheid?*

Antwoord

Zie Toelichting beantwoording door Gedeputeerde Staten

3. *Zijn er aanvragen voor ontheffingen ingediend voor het vangen en vergassen van ganzen vanwege landbouwschade en zo ja hoeveel en door wie?*

Antwoord

Nee.

4. *Indien GS kiezen voor vergassing van ganzen, door wie worden de kosten hiervoor betaald en wat is het bedrag dat hiervoor (jaarlijks) betaald moet gaan worden? Indien het door de provincie betaald gaat worden, van welk budget gaat dit af?*

Antwoord

Zie Toelichting beantwoording door Gedeputeerde Staten.

5. *Wegen deze kosten op tegen de mogelijkheden om met een deel van het nu jaarlijkse budget aan ganzenschade alle schadegevoelige landbouwarealen zonder natuurfunctie van apparatuur te voorzien om die volautomatisch ganzenvrij te houden, zoals in een recent SOVON rapport wordt aanbevolen?⁴*

Antwoord

Het is aan degene die schade ondervindt zelf om (innovatieve) apparatuur dan wel maatregelen voor het verjagen van ganzen in te zetten. Bij gebleken geschiktheid en betaalbaarheid van een techniek zal deze 'zichzelf verkopen'. De provincie investeert via het Faunafonds in onderzoek naar alternatieven.

---

² <http://www.trouw.nl/tr/nl/5948/Dierenwelzijn/article/detail/4014020/2015/05/11/Ganzen-mogen-straks-overal-worden-vergast.dhtml>

³ <https://www.dierenbescherming.nl/wat-wij-doen/actueel/nieuws/nieuws-overzicht/dierenbescherming-pleit-voor-alternatieven-vergassing-ganzen>

⁴ <https://www.sovon.nl/nl/publicaties/beheer-van-zomerganzen-de-provincie-utrecht>

6. *Sovon heeft wetenschappelijk aangetoond dat de toenemende doding van ganzen niet heeft geleid tot vermindering van de schade en juist een toename van de populatie⁵. Bent u met ons van mening dat andere, en meer diervriendelijke methoden moeten worden toegepast om de schade te beperken? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Het beleid van Zuid-Holland gaat er van uit dat doding een laatste middel is. Om het probleem bij de wortel aan te pakken, dient eerst de aanwas van ganzen (broedsucces) zo veel mogelijk beperkt te worden. Met de belanghebbende organisaties zijn hier afspraken over gemaakt en worden afgesproken maatregelen uitgevoerd. Eieren prikken en nestbehandeling zijn hier voorbeelden van. **Zie verder Toelichting beantwoording door Gedeputeerde Staten**

7. *Welke methoden worden nu gebruikt om de ganzen uit productiegebieden te weren of te verdrijven? Is het afschieten van vossen gestopt? Zijn voedsel- of broedgebieden beperkt? Zijn andere teeltkeuzes gestimuleerd? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Voor de methoden om ganzen uit productiegebieden te weren of te verdrijven verwijzen wij naar de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds. Deze handreiking geeft informatie over preventieve middelen en is speciaal bedoeld voor grondgebruikers in de agrarische sector.

De vos is op grond van artikel 65 Flora- en faunawet geplaatst op de landelijke vrijstellingslijst. Dit houdt in dat de vos in het gehele land mag worden bestreden ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren en/of schade aan fauna. Daarom is het schieten op de vos niet gestopt.

Voedselgebieden zijn grotendeels die gebieden met een agrarische bestemming en broedgebieden zijn voornamelijk natuurgebieden. De vraag over het beperken van voedsel- en/of broedgebieden is niet reëel, alleen al om de bijhorende (financiële) consequenties.

Het is niet aan de provincie om andere teeltkeuze aan agrariërs voor te schrijven.

8. *Bent u bereid om te investeren in niet-dodelijke effectieve verjagingsmethoden, zoals lasersystemen, en een pilot uit te voeren of te laten uitvoeren door het Faunafonds? Zo nee, waarom niet?⁶*

Antwoord

Natuurlijk zijn wij bereid, via het Faunafonds, onderzoek uit te voeren naar de effectiviteit van verjagingsmethoden. Dit heeft het Faunafonds in het verleden gedaan en zal dit ook blijven doen. Dit is ook de kern van ons ganzenbeleid. In zetten op niet dodelijke verjagingsmethoden en pas escaleren indien dit noodzakelijk is.

---

⁵ <https://www.sovon.nl/nl/publicaties/beheer-van-zomerganzen-de-provincie-utrecht>

⁶ <http://birdcontrolgroup.com/nl/agrilaser-autonomic/>

Voor het toepassen van (volautomatische) lasersystemen bij het verjagen van dieren het volgende. Tot op heden kan er door de leveranciers van lasersystemen geen onderzoek worden overlegd waaruit blijkt dat lasers veilig zijn met betrekking tot oogletsel voor mensen en dieren (dierenwelzijn). De laser is daarom voor het Faunafonds nog geen 'goedgekeurd' middel. Zie voor verdere beantwoording vraag 5.

9. *Er zijn nog andere goede alternatieven om de schade door ganzen te verminderen, zoals het zaaien van percelen met vervangende gewassen (zogenaamde vanggewassen), in de buurt van de productievelden. Bent u bereid door het Faunafonds nader onderzoek hiernaar te laten uitvoeren en naar mogelijkheden op welke wijze gras minder aantrekkelijk gemaakt kan worden voor ganzen? En bent u bereid hiervoor een pilot uit te voeren of te laten uitvoeren door het Faunafonds? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Het doel van het lokaliseren van percelen met vanggewassen nabij percelen met productievelden, als preventieve maatregel, is de ganzen weg te houden van de productievelden. Voor het effectief uitvoeren van deze maatregel dient je een situatie te creëren waarbij 'het gras bij de burens altijd groener is'. In de situatie van Zuid-Holland bestaan de productievelden voornamelijk uit percelen grasland.

Echter de marktwaarde van vanggewassen als bijvoorbeeld luzerne en tarwe zijn hoger dan dat van grasland. De economische schade zou daardoor dus nog hoger zijn. Daarnaast is het praktisch onmogelijk om deze gewassen op bijvoorbeeld de venige grond van Zuid-Holland te telen.

Gezien bovenstaande lijkt ons de maatregel vanggewassen voor Zuid-Holland niet realistisch.

Er zijn al diverse onderzoeken uitgevoerd naar het minder aantrekkelijk maken van gras voor ganzen, bijvoorbeeld met smaakstoffen. De resultaten hiervan waren echter niet bevredigend bijvoorbeeld door de hoge kosten en de tegenvallende effectiviteit. Daarnaast speelt hier het aspect volksgezondheid. Toegepaste stoffen kunnen via de melk terecht komen in het menselijk lichaam, maar dit aspect geldt natuurlijk ook voor de koe (dierenwelzijn).

10. *Hebt u met organisaties over de noodzaak van het vergassen van ganzen gesproken of gaat u dit nog doen? Zo ja, met welke en hebt u bijvoorbeeld ook SOVON, de Dierenbescherming en de Faunabescherming over dit onderwerp geraadpleegd? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

In het kader van het (destijds) landelijke Ganzenakkoord/G7-akkoord hebben wij (IPO) gesprekken gehad met diverse maatschappelijke partijen, waaronder de Dierenbescherming. In dat (concept) akkoord was ook het doden van ganzen met kooldioxide al opgenomen, dus onderwerp van gesprek. De partijen zijn echter destijds afgehaakt.

Zie verder Toelichting beantwoording door Gedeputeerde Staten

11. *Bent u bereid in gesprek te gaan met een organisatie als LTO om te bespreken op welke wijze de oorzaak, namelijk de productie van steeds eiwitrijker wordende gewassen, kan worden aangepakt? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Uit informatie van het Bedrijfslaboratorium voor Grond- en Gewasonderzoek te Wageningen blijkt dat er over meerdere jaren een dalende trend is waar te nemen in het eiwitgehalte. Deze dalende trend is sterk gecorreleerd aan de toegepaste hoeveelheid stikstof. Deze stikstof is de laatste jaren verminderd als gevolg van de strengere stikstof-bemestingsnormen. Een gesprek hierover met LTO lijkt in dit licht niet doelmatig.

12. *Kunt u een overzicht geven van het aantal ganzen in Zuid-Holland, het aantal gedode ganzen en de groei van de populatie per jaar over de afgelopen 10 jaar? Hoeveel ganzen zijn er in de afgelopen tien jaar gedood en hoe groot was de jaarlijkse schade in Zuid-Holland?*

Antwoord

Zie bijgevoegde tabel.

13. *Kunt u aangeven wat het verband is tussen het aantal gedode ganzen per jaar en het schadebeperkende effect, uitgedrukt in de kosten aan schade-uitkeringen per jaar door het Faunafonds? Kunt u op basis van deze cijfers concluderen dat er een verband is tussen het aantal gedode ganzen en een vermindering van uitgekeerde landbouwschade? Zo ja, hoe dan? Zo nee, waarom zet u het beleid van doden voort?*

Antwoord

De grote lijnen volgend tussen het aantal gedode ganzen en de hoogte van de schade-uitkering door het Faunafonds, is er een overeenkomstig verband is. Dit dient men echter wel te vergelijken met de gegevens van de gantentelling die mogelijk een afvlakkende populatie te zien geeft. Opmerking: in de cijfers is niet de ei- en nestbehandeling meegenomen die de laatste jaren intensiever is uitgevoerd.

14. *Volgens de deskundige organisatie SOVON is het nog maar zeer de vraag of de massavernietiging van ganzen daadwerkelijk zal leiden tot verkleining van de populatie. Bent u bereid om de massavernietiging van ganzen te heroverwegen en samen met een deskundige organisatie als SOVON te bekijken naar andere werkelijk effectieve, duurzame en minder dieronvriendelijke methoden om de schade te beperken? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Gezien de resultaten zoals weergegeven bij de beantwoording van vraag 12 is er mogelijk wel een verband tussen afschot/ei- nestbewerking en de populatieontwikkeling van de ganzen. De tijd zal moeten uitwijzen of deze trend zich gaat voortzetten. Een overleg met bijvoorbeeld SOVON lijkt ons dan nu ook niet doelmatig, maar het staat SOVON vrij ons (vrijblijvend) advies te geven.

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN OP VRAGEN VAN

Tabel bij beantwoording vraag 12

Jaar	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Aantal ganzen (circa)	-*	- *	102.709	112.108	113.066	125.107	139.593	150.103	120.295**	149.853
Groei per jaar (circa in %)	-	-	-	9	1	11	12	8	-20	24
Aantal ganzen gedood *** (circa)	11.660	7.780	16.110	18.890	23.890	27.780	32.220	37.220	32.220	26.270
Schade door zomerganzen (€)	122.840	293.627	168.148	271.463	305.216	321.556	563.102	549.391	443.417	336.622

*) In de jaren 2007 en 2008 heeft geen integrale ganzentelling plaats gevonden.

***) Om onbekende redenen (mogelijk door weersomstandigheden) is 2013 een afwijkend jaar ten opzichte van 2012 en 2014.

****) Het betreffen hier alleen de grauwe gans, brandgans en kolgans waarvoor ontheffing (Flora- faunawet) is verleend. Getallen zijn exclusief ei- en nestbehandeling.